

tuturor Slavilor ». La 25 octombrie, același an, I. Bogdan îl anunță pe Bianu, din același loc, că a sfârșit colaționarea manuscrisului Manase dela Vatican, căci lucrînd 15 zile a descris 65 de miniaturi și a citit 205 file. Din scrisoarea lui M. Speranski—unul dintre învățații ruși prieteni cu I. Bogdan,—trimisă din Viena la 23 decembrie 1891, se vede că cel dintîi se interesa de soarta lui Manase în ediția lui I. Bogdan, și îl întrebă dacă a văzut volumul V din « Sbornik za narodni umotvorenja, nauka i knižnina », unde sînt miniaturi din codicele dela Vatican.⁶⁷ Din *Vechile cronicî moldovenești pînă la Ureche* aflăm că I. Bogdan pregătea două lucrări despre Manase. În primul rînd, un studiu despre izvoarele cronicei lui Moxa, în care avea să-i cerceteze izvoarele bizantine și slave, împreună cu o privire generală asupra istoriografiei bizantino-slave în țările romîne. În al doilea rînd, era vorba de ediția cronicei bulgare a lui Manase,⁶⁸ pe care I. Bogdan o pregătea după două manuscrise din veacul al XVI-lea.⁶⁹ În aceeași lucrare citată (*Vechile cronicî moldovenești pînă la Ureche*) el dă și un glosar al cuvintelor rare pe care Macarie și Eftimie le-au împrumutat din Manase, cuvinte « ce mai toate lipsesc din lexiconul Miklosich ». ⁷⁰ La 21 iunie 1896, I. Bogdan solicită o subvenție Ministerului Instrucțiunii publice din Bulgaria cum ne-o confirmă atît adresa aceluiași Minister din 1 iulie 1896 trimisă lui I. Bogdan, cît și scrisorile prietenului său, L. Miletič, — datate din Sofia la 5 iulie și 8 noiembrie 1896. În cea dintîi se vede că Miletič îi făgăduise un studiu despre limba lui Manase, asigurîndu-l — la 5 iulie 1896 — că-și va ține promisiunea.⁷¹ Din scrisoarea de la 20 august 1901, adresată de I. Bogdan prietenului său, N. Iorga, se vede că cel dintîi intenționa să meargă la Viena, spre a lucra în Biblioteca seminarului de slavistică creiată de Jagič, unde spera să găsească tot ce-i trebuie pentru introducerea lui Manase. Însă la 8 septembrie, I. Bogdan îl informa pe Iorga că nu mai poate veni la Viena — unde se afla N. Iorga — căci îi mai trebuie încă o lună ca să termine glosarul la cronică lui Manase.⁷² În același sens e și scrisoarea din 7 septembrie 1901 adresată, de I. Bogdan lui I. Bianu, în care există și specificarea că n-a început încă introducerea la Manase pentru care a adunat numai material. Din *Documente și registre pivoare la relațiile Țării Romînești cu Brașovul și Ungaria în secolul XV și XVI* aflăm că ediția Manase și anume textul slav era deacum în curs de tipărire.⁷³ La 11 ianuarie 1905,

⁶⁷ Vezi studiul nostru citat: *Ioan Bogdan: Viața și opera*.

⁶⁸ I. B o g d a n, *Vechile cronicî moldovenești pînă la Ureche*, p. IX și 19.

⁶⁹ Este vorba de codicele Sinodal și de cel de la Vatican.

⁷⁰ I. B o g d a n, *op. cit.*, p. 97—102.

⁷¹ Adresa Ministerului Instrucțiunii publice din Bulgaria și scrisorile lui Miletič ne-au fost comunicate de Mihail Dan — textele respective aflîndu-se la Institutul de istorie din Cluj al Acad. R. P. Romîne.

⁷² Vezi textul scrisorilor citate la I. E. T o r o u ț i u, *op. cit.*, VII (1935) Nr. XXXI și XXXII.

⁷³ Cele scrise de I. B o g d a n în *Documente și registre*, la p. XXI, nota 1 într-adevăr se află la p. 79 din ediția Manase.